

7.5.2025

Lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle:

HE 210/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

HEL 2025-007364 T 03 00 00

Yleiset perustelut

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmiutta, varautumista sekä häiriötilanteiden hoitamista koskevia säännöksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa.

Helsingin kaupunki jakaa sen käsityksen, että yhteisten sosiaali- ja terveydenhuollon voimavarojen johtamisessa tarvittavat alueelliset ja kansalliset toimivaltuudet eivät ole tällä hetkellä selkeät ja riittävät vastaamaan ulko- ja turvallisuuspoliittisiin uhkakuihin, etenkin vakavammissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Esitetyt muutokset ovat perusteltuja, tarpeellisia ja oikean suuntaisia. Ne vahvistavat kansallisen kokonaisuuden luomista hyvinvointialueiden ja kansallisen tason yhteisissä valmiuden ja varautumisen järjestelyissä.

Hallituksen esitys toteuttaa varsin hyvin sitä keskeistä periaatetta, että häiriötilanteidenkin johtamisen tulee perustua mahdollisimman pitkälle normaaliolojen johtamisjärjestelmälle.

Yhteistyöaluesopimuksen (jäljempänä YTA-sopimus) rooli on lakiluonnoksessa suuri. Etelä-Suomen yhteistyöalueella sopijapuolia on yhdeksän, joka tekee YTA-sopimuksesta välineenä erityisen raskaan ja hitaasti päivitettävän. Tämän vuoksi ehdotamme säännöskohtaisissa perusteluissa menettelyjä keventäviä muutoksia.

7.5.2025

Pidämme valittua YTA-sopimukseen pohjautuvaa mallia kuitenkin kokonaisuutena selvästi parempana kuin yhteistyöalueiden aseman muuttamista ja kokonaan uuden hallinnon tason luomista tai esimerkiksi valmiuskeskuksiin pohjaavan mallin luomista. Nämä mallit olisivat irrottaneet häiriötilanteiden johtamisen epätarkoituksenmukaisesti normaaliolojen johtamisjärjestelmästä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Ehdotetun 37 §:n 2 momentin mukaan YTA-sopimuksen varautumisen ja valmiuden tehtävien kirjaukset valmistellaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Menettely soveltuu tarkoitukseensa yhtenäistämällä kansallisesti varautumista ja häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallintaa yhteistyöalueilla.

Ehdotettuun 50 a §:ään on jätetty varsin operatiivisia tehtäviä sovittavaksi YTA-sopimuksiin. Esimerkiksi: "Yhteistyösopimuksissa tulisi näin ollen sopia, miten ja missä tilanteissa perusvalmiudesta siirrytään tehostettuun valmiuteen tai täysvalmiuteen ja miten valmiuden säätelyyn liittyvät hälytysjärjestelyt toteutetaan". Toisaalta salassapitoa koskevissa perusteluissa todetaan, että aluevaltuustot voisivat hyväksyä häiriötilanteiden hoidon yleiset perusteet, joiden mukaisesti viranhaltijamenettelyssä hyväksyttäisiin yksityiskohtaiset määräykset salassa pidettäviltä osin (s. 39).

Mahdollista olisi myös ollut nimenomaisesti antaa YTA-sopimuksessa sovittavalle toimielimelle (esimerkiksi alueellinen valmiusryhmä tai valmiuskeskus) tehtäväksi ohjata esimerkiksi menettelyjä eri valmiuden säätelyn tasoilla sekä hälytysjärjestelyjä valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. Tämä olisi turvannut salassapidon intressejä, varmistanut tarpeellisen joustavuuden ja pitänyt eri alueiden säätelyn riittävän samankaltaisena.

Varautumisen ja valmiuden operatiivisissa tehtävissä nopeatkin muutostarpeet ovat mahdollisia, elleivät todennäköisiä. YTA-sopimuksen muuttaminen on raskas ja hidas tapa tehdä muutoksia etenkin operatiivisiin kysymyksiin.

Ehdotetun 50 a §:n perusteluissa todetaan vielä ehdotuksen turvaavan samaan yhteistyöalueeseen kuuluvien asukkaiden yhdenvertaisuutta, kun häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallinnan menettelyt olisivat yhtenäiset. Olisi tärkeää korostaa enemmän kansallisesti yhtenäisten

7.5.2025

menettelyjen tärkeyttä. Kansallisen kokonaisuuden luomisen ja sujuvan viranomaisyhteistyön kannalta ei ole optimaalista, jos menettelyt eroavat yhteistyöalueiden välillä.

Pidämme tärkeänä ehdotetussa 50 b §:n 4 momentissa säädettyä asetukseenantovaltuutta kustannusten jaosta. Esitöissä on näkemyksemme mukaan käyty kattavasti läpi nykyiset menettelyt ja tilanteet, joissa säännöstä tarvittaisiin samoin kuin avattu sitä, missä tilanteissa 52 §:ssä säädetty valtion korvaus häiriötilanteen hoitamiseen olisi mahdollinen.

Helsingin kaupunki katsoo, että Etelä-Suomen yhteistyöaluetta sekä HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin välistä työnjakoa koskevat säännökset ovat myöskin kattavat, ja perusteluissa on tärkeitä ja riittävän yksiselitteisiä huomioita työnjaosta.

Kiinnitämme huomiota siihen, että voimaannpanosäännöksen perusteluissa on kirjoitusvirhe niiden viitatessa hallintosääntöjen muuttamisessa kuuden kuukauden määräaikaan, vaikka itse säännöstekstissä aika on yhdeksän kuukautta.

Lopuksi

Lainsäädännön yhtenä tavoitteena on ohjata menettelyjä tilanteissa, joissa yksittäisen hyvinvointialueen voimavarat eivät riitä häiriötilanteen hoitamiseen. Näihin menettelyihin mahdollisesti myönnettävästä rahoituksesta säädetään järjestämislain 52 §:ssä.

Hyvinvointialueilla on vain vähän voimavaroja – esimerkiksi henkilöstöresursseja – jotka eivät olisi sidottuja hyvinvointialueen omien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida, mitä valmistautumista, suunnittelua tai säädösmuutoksia tarvitaan esimerkiksi henkilöstön siirtoon tai lakisääteisten velvoitteiden tilapäiseen vähentämiseen myös normaalioloissa. Nämä kysymykset eivät ole kaikilta osin ratkaistavissa alueiden kesken sopimalla. Esimerkiksi hallituksen esityksessä viitattu tehohoitopaikkojen kansallisen käytön suunnittelu koronapandemiassa perustui elektiivisen leikkaustoiminnan vähentämiseen. Tehohoitopaikkojen käyttöasteessa on myös luontaisesti enemmän vaihtelua kuin muissa toiminnoissa.

Lisäksi on tärkeää huolehtia myös muiden viranomaisten tilannekuva-työn riittävästä yhteensovittamisesta sisältäen niin hyvinvointialueiden

7.5.2025

pelastusviranomaisten tekemän ja sisäministeriön ohjaaman työn kuin muidenkin häiriötilanteiden johtamiseen ja hallintaan osallistuvien viranomaisten toimet. Eri viranomaisten johtamisjärjestelyjen ja johtovastuiden on myös oltava huolellisesti suunniteltuja ja yhteensovitettuja.

Lisätiedot

Hanna Laine, yhteyspäälikkö
puhelin: 09 310 36172, hanna.e.laine@hel.fi

Juha Jolkkonen, toimialajohtaja
puhelin: 09 310 42215, juha.jolkkonen@hel.fi

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri
puhelin: 09 310 36276, jan.ihatsu@hel.fi

Liitteet

- 1 [Kuulemis- ja lausuntopyyntö 30.4.2025](#)

7.5.2025

Juha Jolkkonen
sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.